

УДК 332.120:330.345.3

**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОЇ СФЕРИ**

*Зеленська К.С., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
Науковий керівник – Грабовецький О.І., ст. викладач ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут»*

У статті розглянуто вплив держави на ефективність функціонування аграрних підприємств регіону. Визначено пріоритети інноваційної політики держави в сільському господарстві та обґрунтовано методи та етапи здійснення державної підтримки інноваційної діяльності аграрних підприємств.

Інноваційна діяльність, інвестиції, бюджетна підтримка, аграрний сектор, ресурсне забезпечення, ефективність, конкурентоспроможність, інфраструктура, державне фінансування.

Постановка проблеми: Забезпечити стабільний, конкурентоспроможний і сталий розвиток національного АПК в умовах прискорення глобалізаційних та інтеграційних процесів можна лише в тому випадку, коли цей розвиток здійснюватиметься на основі інноваційної діяльності аграрних підприємств. Інноваційна діяльність є специфічною і ризикованою сферою інвестиційних вкладень, що вимагає значних фінансових витрат, особливо на першому етапі процесу нововведень. Це не завжди під силу приватному підприємництву навіть в економічно розвинутих країнах. Саме тому діяльності розвитку аграрних підприємств приділяється значна увага, спрямована на підвищення ефективності використання природних, фінансових і трудових ресурсів, повинна знаходити цілеспрямовану державну підтримку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Питання сутності інвестицій та інновацій були предметом наукових досліджень вітчизняних учених: І. Бланка, П. Гайдуцького, М. Дем'яненка, М. Єрмошенка, М. Кісіля, Т. Куценка, А. Никифорова, О. Мертенса, Л. Нейкової, О. Омельченка, В. Радченка, П. Рогожина, П. Саблука, Є. Уткіна, А. Чемериса, С. Чистова, В. Шевчука та ін.

Постановка завдання: Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно безпечних енерго - та ресурсозберігаючих технологій, виробництва й реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження: Інноваційна діяльність є специфічною і ризикованою сферою інвестиційних вкладень. Забезпечуючи досягнення високої частки прибутку для інвестора і суспільного ефекту від своєї реалізації, інноваційна діяльність має бути об'єктом пильної уваги держави, що не завжди під силу аграрним підприємствам навіть в економічно розвинутих країнах. Дослідження показують, що в міжнародній практиці саме держава фінансує передові науково-технічні розробки і найбільші проекти, впровадження яких не під силу приватному бізнесу. Цим держава досягає свої соціально-економічні цілі: нейтралізує побічні ефекти в економіці, реалізує соціальну політику, стимулює економічне зростання. Вивчення зарубіжного і вітчизняного досвіду свідчить про те, що держава має величезні невикористані резерви інвестиційної підтримки інноваційних процесів, здатних мотивувати приватних інвесторів до фінансування нововведень.

СЕКЦІЯ 3

**«Соціально-економічні аспекти управління якістю освіти і науки»
«Освітні інновації з позицій доступності та неперервності освіти»**

Реалії сьогодення вимагають від аграрного сектора економіки України пошуку інноваційних шляхів розвитку, які б стали основною передумовою підвищення ефективності в ринкових умовах. Адже нині ринкова трансформація економіки держави змістила акценти економічного розвитку в бік сировинних галузей і згортання наукоємних виробництв, ресурси науки виявилися незатребуваними, а витрати на них скорочені як непродуктивні, що призвело до згортання масштабів сфери науки [1]. У такій ситуації необхідним є перехід економіки України на інноваційну модель розвитку всіх галузей сільського господарства, що потребує формування адекватного ринковим умовам механізму державної підтримки, розроблення інноваційної політики, спрямованої на забезпечення синергетичного ефекту взаємодії всіх суб'єктів інноваційного процесу.

Розвиток економіки України на інноваційній основі вимагає підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, їх адаптації до нових умов господарювання, зростання темпів модернізації виробництва. Забезпечення високого рівня науково-технічного розвитку країни, покращення результатів інноваційної діяльності аграрних підприємств вимагають створення передумов для структурних змін в економіці, зростання обсягів фінансування інноваційної сфери, підтримки інноваційних процесів, піднесення конкурентоспроможності та якості сільськогосподарської продукції вітчизняних товаровиробників.

В Україні функціонує розгалужена мережа науково-дослідних організацій аграрного профілю, спроможних вирішувати сучасні науково-технічні проблеми розвитку сільського господарства. В арсеналі здобутків діяльності цих організацій є багато нововведень. Це, зокрема, прогресивні системи землеробства, нові високопродуктивні сорти й гібриди сільськогосподарських культур, техніко-технологічні системи та їх важливі елементи щодо виробництва рослинницької і тваринницької продукції, рекомендації щодо соціально-економічного розвитку сільських територій; забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні. Ринок інновацій в аграрній сфері створюється мережею науково-дослідних установ, їх науковим потенціалом, який на 1 січня 2008 р. налічував 114 наукових організацій із загальною чисельністю працюючих 30986 осіб [2].

Разом з тим, останніми роками в науковій сфері відбулися певні зміни в розвитку та стимулюванні інноваційних процесів. Насамперед це стосується зниження ролі науки як основної рушійної сили техніко-економічного прогресу. Вітчизняна наука, власне кажучи, перестала бути основним чинником соціально-економічного розвитку, різко послабила свій вплив

На інноваційні процеси в суспільстві. Так, кількість наукових організацій, порівняно з 2000 р., зменшилася на 18 од. (13,6%), загальна чисельність працюючих – на 683 осіб (2,2%) [3]. При збереженні цих тенденцій подолати наслідки економічної кризи буде дуже важко. Відсутність у приватних інвесторів стимулів і можливостей фінансування інноваційної діяльності визначають необхідність формування принципів, форм, методів і меж державної підтримки інноваційної діяльності. Підвищити інноваційний потенціал аграрних підприємств і посилити розвиток інноваційної діяльності повинна держава, виходячи не лише з фінансових потреб, але й з можливостей держави. Тому державну інвестиційну підтримку інноваційної діяльності слід здійснювати цілеспрямовано й поетапно.

В основу системи державної підтримки інноваційної діяльності аграрних підприємств повинні бути покладені принципи відповідності основних напрямів їхньої діяльності. На наш погляд, мають бути враховані такі вимоги: з державного бюджету на безоплатній основі можуть фінансуватися тільки фундаментальні наукові дослідження, а також об'єкти АПК, що мають загальнодержавне значення й об'єкти, пов'язані із соціальною, екологічною та національною безпекою; кошти держави на інноваційний розвиток аграрних підприємств повинні виділятися на фінансування чітко визначених програм і проектів з наступним контролем результативності їхньої діяльності.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

Збереження науково-інноваційного потенціалу представляється необхідними як на державному рівні, так і на рівні аграрних підприємств. А оскільки для обороту капіталу в інноваційній сфері потрібний час, то для підприємств дуже важливою є підтримка їх при здійсненні цієї діяльності. Результативність підтримки місцевою владою ходу інноваційних процесів на аграрних підприємствах багато в чому визначається методами впливу. Як свідчить аналіз, до нинішнього часу місцеві адміністрації самі брали фінансову участь у цих проектах, сприяли пошуку потенціальних інвесторів. Державна підтримка інноваційного аграрного підприємництва може здійснюватися двома методами. До них належать пряме і непряме фінансування інноваційного розвитку аграрного підприємства.

Пряме фінансування державою інноваційної діяльності аграрних підприємств здійснюється адміністративно-організаційними і програмно-цільовими методами, зокрема в таких формах: субсидії, що являють собою безповоротну допомогу й виділяються учасникам інноваційної діяльності в критичні моменти становлення та розвитку; дотації – асигнування з бюджету на покриття збитків від інноваційної діяльності основних учасників, а також на розвиток інноваційної інфраструктури; пряме інвестування – довгострокові вкладення державних коштів у створення науково-технічного напрацювання, виконання досліджень і розробок конкурентоспроможних виробництв і технологій; фінансовий лізинг – зводиться до покриття частини витрат, що мають підприємства через придбання нових і заміну старих машин й устаткування; кредитування інноваційної діяльності, основними факторами якого виступають прямі пільгові позики, гарантовані позики та компенсаційні угоди.

Методи непрямого державного фінансування інноваційного аграрного підприємництва полягають у створенні пільгових умов для здійснення інноваційної діяльності та її стимулювання. Вона полягає в наданні коштів виконавцям досліджень і розробок, що зводиться до надання послуг пільгового податкового й амортизаційного регулювання аграрних підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, а також створення інфраструктури інноваційної діяльності та надання інновато-рам державних послуг.

Висновки з даного дослідження: Розвиток інноваційного підприємництва в аграрній сфері здійснюється через систему інноваційних механізмів: пошуку інноваційних рішень, організацію, розробку і впровадження, фінансування і стимулювання, технологічні трансферти, інтелектуальну власність, в якій одним із джерел інвестиційної підтримки інноваційної діяльності аграрних підприємств є держава. При цьому політика держави ґрунтується як на прямому фінансуванні інноваційної діяльності, здійснюваної різними виконавцями, так і на створенні умов, сприятливих для нарощування витрат на інновації аграрними підприємствами. Недоодержуючи кошти в бюджет при їх оподаткуванні, держава разом з тим має гарантію використання коштів в інтересах свого інноваційного розвитку, причому в тих напрямках, які диктують потреби ринку і які можуть принести значний ефект від їхньої інвестиційної підтримки.

СЕКЦІЯ 3

«Соціально-економічні аспекти управління якістю освіти і науки»
«Освітні інновації з позицій доступності та неперервності освіти»

ЛІТЕРАТУРА

1. Агрпромиловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник / За ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ УААН, 2000. – Вип. 4. – 601 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: [підручник] / В.Г. Андрійчук // [2-е вид., доп. і пер.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
3. Державне регулювання економіки / С.М. Чистов [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
4. Ковальов В.В. Державне регулювання інвестиційної діяльності в аграрній сфері / В.В. Ковальов. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 182 с.
5. Корецький М.Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: монографія / М.Х. Корецький. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 260 с.
6. Малік М.Й. Розвиток підприємництва в аграрному секторі економіки / М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2006. – № 4. – С. 3-10.
7. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери / О.М. Могильний. – Ужгород: ІВА, 2005. – 400 с.
8. Основи аграрної економіки: [підручник] / В.П. Галушко, О.А. Ковтун [та ін.]. – К.: Вища освіта, 2003. – С. 144-150.
9. Шевчук В.Я. Основи інвестиційної діяльності / В.Я. Шевчук, П.С. Рогожин. – К.: Генеза, 2000. – 384 с.